

Warszawa, 22 maja 2014 r.

Informacja prasowa

Polska rozpoczyna negocjacje akcesyjne z Europejskim Obserwatorium Południowym

Rozpoczynają się negocjacje pomiędzy Polską, a Europejskim Obserwatorium Południowym (ESO) na temat przystąpienia naszego kraju do tej organizacji. ESO to jedna z największych na świecie organizacji zajmujących się badaniami kosmosu z powierzchni Ziemi. Posiada olbrzymie teleskopy na terenie Chile, gdzie panują jedne z najlepszych warunków klimatycznych na naszej planecie do prowadzenia obserwacji astronomicznych.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w porozumieniu ze środowiskiem polskich astronomów, przygotowało instrukcję negocjacyjną zaakceptowaną przez prof. dr hab. L. Kolarską-Bobińską, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. 12 maja 2014 r. Prezes Rady Ministrów Pan Donald Tusk wyraził zgodę na rozpoczęcie negocjacji z ESO oraz zatwierdził instrukcję negocjacyjną.

„Polskie Towarzystwo Astronomiczne, jako reprezentacja środowiska astronomicznego, wielokrotnie w swoich uchwałach podkreślało znaczenie i korzyści z przystąpienia Polski do ESO i podejmowało działania na rzecz takiego kroku. Liczymy na szybkie i pozytywne przeprowadzenie negocjacji, tak aby ojczyzna Mikołaja Kopernika miała pełny dostęp do najlepszych na świecie instrumentów badawczych” powiedziała dr hab. Agnieszka Kryszczyńska, prezes Polskiego Towarzystwa Astronomicznego.

„Starania o wstąpienie do ESO trwają od kilkunastu lat. Polscy astronomowie naukowo są od dawna gotowi do udziału w ESO. Wskaźniki poziomu naukowego na tle innych krajów oraz na tle innych dziedzin nauki rozwijanych w Polsce plasują astronomię w czołówce polskiej nauki.” dodał prof. dr hab. Kazimierz Stępień z Obserwatorium Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego.

„Udział w ESO jest niezwykle ważny dla młodego pokolenia naukowców. Daje perspektywę rozwoju i dostęp do najlepszych instrumentów na świecie na zasadach takich, jakie mają nasi koledzy w rozwiniętych krajach Europy Zachodniej.” podkreślił Stępień.

Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO) jest organizacją międzynarodową zrzeszającą kilkanaście krajów, w tym czołowe kraje Unii Europejskiej. Misją ESO jest prowadzenie obserwacji kosmosu z półkuli południowej oraz budowa olbrzymich instrumentów obserwacyjnych, których kraje członkowskie nie są w stanie wybudować samodzielnie. ESO wspiera też międzynarodową współpracę naukowców, która jest szczególnie istotna w astronomii.

Udział naszego kraju w ESO przyniesie nie tylko korzyści naukowe, ale przede wszystkim gospodarcze i technologiczne. ESO dysponuje najlepszymi i najnowocześniejszymi na świecie instrumentami astronomicznymi. Używane do ich konstrukcji technologie są potem w kolejnych latach przenoszone do przemysłu krajów członkowskich na różne obszary zastosowań. Często jest to unikatowa, innowacyjna myśl technologiczna. Istotną część składki członkowskiej ESO musi wydać w postaci zamówień dla przemysłu i instytutów naukowo-technicznych danego kraju.

Obecnie ESO rozpoczyna budowę gigantycznego teleskopu optycznego o średnicy zwierciadła prawie 40 metrów (połowa stadionu piłkarskiego). Projekt nosi nazwę E-ELT, co jest skrótem od angielskiej nazwy European Extremely Large Telescope (Ekstremalnie Wielki Teleskop Europejski). Będzie to największy teleskop optyczny na świecie. Dla porównania obecnie największe teleskopy tego rodzaju mają średnice zwierciadeł około 10 metrów.

Budżet projektu E-ELT przekracza miliard euro. Polskie firmy będą mogły wystartować w przetargach na poszczególne elementy tej inwestycji jedynie jeśli nasz kraj będzie członkiem ESO. Będzie to bardzo dobrze współgrać z niedawnym przystąpieniem Polski do Europejskiej Agencji Kosmicznej (ESA) oraz będzie stanowić duże wsparcie dla polskich firm nowoczesnych technologii i przedsiębiorstw branży kosmicznej, poprawi także ich pozycję w rywalizacji o kontrakty w agencji kosmicznej.

W 2013 roku w Warszawie odbyły się warsztaty dla polskich przedsiębiorstw zainteresowanych współpracą z ESO. Wzięli w nich udział przedstawiciele około 40 firm z bardzo różnych branż, a także około dziesięciu instytutów naukowo-technicznych. Łączny roczny obrót tych firm przekracza 900 milionów złotych, a zainteresowanie współpracą wyrażało jeszcze więcej podmiotów.

„Udział w ESO oznacza korzyści naukowo-technologiczne, w tym bezpośrednio korzyści finansowe dla działalności naukowej. Mogę wskazać przykład dotyczący szczególnie młodych naukowców i studentów. Gdy dany naukowiec złoży wniosek obserwacyjny, który zostanie zaakceptowany do realizacji, to nie musi już martwić się o kwestie finansowe wyjazdu na obserwacje do dalekiego Chile. W krajach członkowskich ESO pokrywa koszty dojazdu i pobytu w swoich obserwatoriach, nie trzeba więc w danej chwili dysponować grantem z innych źródeł, tylko można spokojnie skupić się na naukowych aspektach badań.” powiedział prof. dr hab. Marek Sarna, dyrektor Centrum Astronomicznego im. Mikołaja Kopernika PAN w Warszawie.

Europejskie Obserwatorium Południowe posiada swoje obserwatoria w Ameryce Południowej, w Chile. Są to Obserwatorium La Silla, Obserwatorium Paranal oraz obserwatorium ALMA. W La Silla znajdują się teleskopy średniej wielkości oraz teleskopy wybudowane przez poszczególne kraje. Z kolei w Paranal działa teleskop VLT – zespół czterech teleskopów optycznych o średnicach po 8,2 metra i czterech teleskopów 1,8 metrowych. Dodatkowo VLT wspierają dwa duże teleskopy do przeglądów nieba.

ALMA, którą technicznie obsługuje ESO, to olbrzymia sieć radioteleskopów wybudowana w 2013 roku na płaskowyżu Chajnantor w północnym Chile. Radioteleskopy znajdują się na pustyni Atakama, jednym z najsuchszych miejsc na Ziemi, na wysokości 5000 metrów n.p.m. Projekt jest prowadzony przez kraje Europy, Ameryki Północnej i Azji Wschodniej, przy czym Europa jest reprezentowana przez ESO.

„Europejskie Obserwatorium Południowe intensywnie działa także na polu popularyzacji astronomii. Wiele z najciekawszych i najbardziej sensacyjnych odkryć zostało nagłośnionych w mediach przez dział prasowy ESO. Organizacja publikuje też piękne zdjęcia, filmy edukacyjne i inne materiały dostępne nieodpłatnie dla celów edukacyjnych i popularyzacji nauki. Co więcej, organizacja stara się czynić to nie tylko w języku angielskim, ale także w językach narodowych, w tym po polsku.” tłumaczy Krzysztof Czarł, koordynator Sieci Popularyzacji Nauki ESO w Polsce.

ESO prowadzi także staże dla młodych naukowców oraz doktoraty. Te drugie formalnie odbywają się na danej uczelni, ale większość czasu badawczego doktorant spędza w ESO. To szansa na miejsca pracy i perspektywy rozwoju nie tylko dla astronomów, ale także dla inżynierów, techników, informatyków i innych specjalistów.

Więcej informacji:

Witryna PTA: <http://www.pta.edu.pl>

Witryna Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego: <http://www.nauka.gov.pl/>

Witryna ESO: <http://www.eso.org>

Polska strona ESO: <http://www.eso.org/public/poland>

Filmy z serii ESOCast: <http://www.eso.org/public/videos/archive/category/esocast/>

Galeria zdjęć: <http://www.eso.org/public/poland/images/>

Kontakt dla mediów: info@pta.edu.pl lub telefonicznie 513 733 282

Ilustracje:

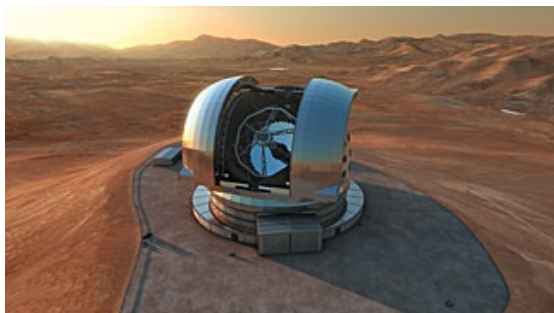
Jeden z teleskopów VLT prowadzi obserwacje. Włączony jest laser służący do tworzenia w atmosferze sztucznej gwiazdy porównania, aby korygować zaburzenia w obrazie gwiazd powodowane przez ziemską atmosferę. VLT pracuje w należącym do ESO Obserwatorium Paranal w Chile. Źródło: ESO/B. Tafreshi (twanight.org).

Duże zdjęcie: <http://www.eso.org/public/archives/images/screen/potw1225a.jpg>

Fragment sieci radioteleskopów ALMA pracujących w zakresie fal milimetrowych i submilimetrowych. To wspólny projekt krajów Europy, Ameryki Północnej i Azji Wschodniej. Europa jest reprezentowana przez ESO. Źródło: ESO/C. Malin.

Duże zdjęcie: <http://www.eso.org/public/archives/images/screen/ann13016a.jpg>

E-ELT – wizualizacja 40-metrowego teleskopu E-ELT, którego budowę ESO właśnie rozpoczyna. Instrument będzie gotowy na początku przyszłej dekady i stanie się „największym oknem świata na niebo”. Źródło: ESO/L. Calçada.

Duże zdjęcie: <http://www.eso.org/public/archives/images/screen/eso1225c.jpg>